ΠΡΟΤΆΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΎ ΕΙΣΑΓΓΕΛΈΑ
SÁNCHEZ-BORDONA
της 14ης Ιανουαρίου 2021 [1]

Υπόθεση C-913/19

CNP spółka z ograniczoną odpowiedzialnością
κατά
Gefion Insurance

[αίτηση του Sąd Rejonowy w Białymstoku
(πρωτοδικείου Białystok, Πολωνία)
για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως]

«Προδικαστική παραπομπή – Δικαστική συνεργασία σε αστικές υποθέσεις – Διεθνής δικαιοδοσία σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις – Ειδικές δικαιοδοσίες – Ασφάλιση αστικής ευθύνης – Εκχώρηση απαιτήσεων – Έννοια υποκαταστήματος, πρακτορείου ή εγκαταστάσεως»

1. Στο πλαίσιο της κύριας δίκης έχει ανακύψει ζήτημα σχετικά με τη διεθνή δικαιοδοσία πολωνικού δικαστηρίου να επιληφθεί της διαφοράς μεταξύ εταιρίας στην οποία ο ζημιωθείς από τροχαίο ατύχημα το οποίο συνέβη στην Πολωνία είχε εκχωρήσει τις απαιτήσεις του και της ασφαλιστικής επιχειρήσεως, με έδρα στη Δανία, η οποία καλύπτει τους κινδύνους του υπαιτίου του ατυχήματος.

2. Με την αίτηση προδικαστικής αποφάσεως, το πολωνικό δικαστήριο ζητεί από το Δικαστήριο να ερμηνεύσει τους κανόνες ειδικής δικαιοδοσίας σε υποθέσεις ασφαλίσεων του τμήματος 3 του κεφαλαίου ΙΙ του κανονισμού (ΕΕ) 1215/2012 [2], σε συνδυασμό με το άρθρο 7, σημεία 2 και 5, του κανονισμού αυτού. Σύμφωνα με τα τελευταία αυτά σημεία, διεθνή δικαιοδοσία έχουν τα δικαστήρια του τόπου όπου συνέβη το ζημιογόνο γεγονός (σημείο 2) και τα δικαστήρια του τόπου όπου βρίσκεται το υποκατάστημα, το πρακτορείο ή κάθε άλλη εγκατάσταση κύριας επιχειρήσεως, σε περίπτωση αγωγών ασκουμένων κατά της τελευταίας για δραστηριότητες στις οποίες εμπλέκονται τα πρώτα (σημείο 5).

3. Με την απόφαση που θα εκδώσει (η οποία θα προστεθεί σε όσες υφίστανται ήδη στον τομέα των ασφαλίσεων) [3], το Δικαστήριο θα μπορέσει, επιπλέον, να εξετάσει τη σχέση μεταξύ του άρθρου 7, σημείο 5, του κανονισμού και της οδηγίας 2009/138/ΕΚ [4].

[1] Γλώσσα του πρωτοτύπου: η ισπανική.

[2] Κανονισμός του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Δεκεμβρίου 2012, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (ΕΕ 2012, L 351, σ. 1, στο εξής: κανονισμός).

[3] Βλ., μεταξύ των πλέον πρόσφατων, αποφάσεις της 27ης Φεβρουαρίου 2020, BALTA (C-803/18, EU:C:2020:123), της 31ης Ιανουαρίου 2018, Hofsoe (C-106/17, EU:C:2018:50), και της 21ης Ιανουαρίου 2016, SOVAG (C-521/14, EU:C:2016:41).

[4] Οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Νοεμβρίου 2009, σχετικά με την ανάληψη και την άσκηση δραστηριοτήτων ασφάλισης και αντασφάλισης (Φερεγγυότητα ΙΙ) (ΕΕ 2009, L 335, σ. 1, στο εξής: οδηγία Φερεγγυότητα ΙΙ).

I. Το νομικό πλαίσιο

A. Ο κανονισμός 1215/2012 [5]

4. Κατά την αιτιολογική σκέψη 16:

«Η δωσιδικία της κατοικίας του εναγομένου πρέπει να συμπληρωθεί από εναλλακτικές δωσιδικίες που θα ισχύουν λόγω του στενού συνδέσμου μεταξύ του δικαστηρίου και της διαφοράς ή για την ορθή απονομή της δικαιοσύνης. Η ύπαρξη στενού συνδέσμου θα πρέπει να παρέχει ασφάλεια δικαίου και να αποφεύγεται το ενδεχόμενο ο εναγόμενος να ενάγεται ενώπιον δικαστηρίου κράτους μέλους το οποίο δεν μπορούσε ευλόγως να προβλέψει. […]»

5. Το άρθρο 4, παράγραφος 1, ορίζει τα εξής:

«Με την επιφύλαξη των διατάξεων του παρόντος κανονισμού, τα πρόσωπα που έχουν την κατοικία τους στο έδαφος κράτους μέλους ενάγονται ενώπιον των δικαστηρίων αυτού του κράτους μέλους, ανεξάρτητα από την ιθαγένειά τους.»

6. Κατά το άρθρο 5, παράγραφος 1:

«Τα πρόσωπα που έχουν την κατοικία τους σε κράτος μέλος μπορούν να εναχθούν ενώπιον των δικαστηρίων άλλου κράτους μέλους μόνο σύμφωνα με τους κανόνες που περιλαμβάνονται στα τμήματα 2 έως 7 του παρόντος κεφαλαίου.»

7. Κατά το άρθρο 7:

«Πρόσωπο που έχει την κατοικία του σε κράτος μέλος μπορεί να εναχθεί σε άλλο κράτος μέλος:

[…]

2) ως προς ενοχές εξ αδικοπραξίας ή οιονεί αδικοπραξίας, ενώπιον του δικαστηρίου του τόπου όπου συνέβη ή ενδέχεται να συμβεί το ζημιογόνο γεγονός·

[…]

5) ως προς διαφορές σχετικές με την εκμετάλλευση υποκαταστήματος, πρακτορείου ή κάθε άλλης εγκατάστασης, ενώπιον του δικαστηρίου της τοποθεσίας τους·».

8. Οι κανόνες διεθνούς δικαιοδοσίας σε υποθέσεις ασφαλίσεων, οι οποίοι αποτελούν το αντικείμενο του κεφαλαίου ΙΙ, τμήμα 3, του κανονισμού, περιλαμβάνονται στα άρθρα του 10 έως 16.

9. Το άρθρο 10 έχει ως εξής:

«Σε υποθέσεις ασφαλίσεων η διεθνής δικαιοδοσία ρυθμίζεται από το παρόν τμήμα, με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 6 και του άρθρου 7 σημείο 5.»

[5] Σύμφωνα με τα άρθρα 1 και 2 του πρωτοκόλλου (αριθ. 22) σχετικά με τη θέση της Δανίας, το οποίο προσαρτάται στη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και στη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Δανία δεν συμμετείχε στην έκδοση του κανονισμού και δεν δεσμεύεται από αυτόν, ούτε υπόκειται στην εφαρμογή του. Ωστόσο, με σημείωμα της 20ής Δεκεμβρίου 2012, κοινοποίησε στην Επιτροπή την απόφασή της να εφαρμόσει το περιεχόμενο του κανονισμού (ΕΕ 2013, L 79, σ. 4).

Β. Η οδηγία 2009/138

10. Κατά το άρθρο 145 («Όροι ίδρυσης υποκαταστήματος»):

«1. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε κάθε ασφαλιστική επιχείρηση που επιθυμεί να ιδρύσει υποκατάστημα στο έδαφος άλλου κράτους μέλους [να] προβαίνει σε σχετική κοινοποίηση προς τις εποπτικές αρχές του κράτους μέλους καταγωγής.

Εξομοιώνεται με υποκατάστημα κάθε μόνιμη παρουσία μιας επιχείρησης στο έδαφος κράτους μέλους, έστω και αν αυτή η παρουσία δεν έχει λάβει τη μορφή υποκαταστήματος, αλλά ασκείται μέσω απλού γραφείου το οποίο διευθύνεται από το προσωπικό της ίδιας της επιχείρησης, ή από ανεξάρτητο πρόσωπο, εντεταλμένο να ενεργεί μονίμως για την επιχείρηση όπως θα ενεργούσε ένα πρακτορείο.

[…]»

11. Το άρθρο 151 («Ισότιμη μεταχείριση των προσώπων που υποβάλλουν αίτηση αποζημίωσης») διαλαμβάνει τα εξής:

«Το κράτος μέλος υποδοχής απαιτεί από την επιχείρηση ασφάλισης ζημιών να εξασφαλίζει ότι τα πρόσωπα που υποβάλλουν αίτηση αποζημίωσης συνεπεία γεγονότων που συνέβησαν στο έδαφός του δεν θα τίθενται σε λιγότερο ευνοϊκή θέση λόγω του ότι η εν λόγω επιχείρηση καλύπτει κίνδυνο, εκτός της αστικής ευθύνης του μεταφορέα, του κλάδου 10 του μέρους Α του παραρτήματος Ι, δυνάμει της ελευθερίας παροχής υπηρεσιών και όχι μέσω εγκατάστασης στο κράτος αυτό.»

12. Το άρθρο 152 («Αντιπρόσωπος») ορίζει τα εξής:

«1. Για τους σκοπούς που αναφέρονται στο άρθρο 151, το κράτος μέλος υποδοχής απαιτεί από την επιχείρηση ασφάλισης ζημιών να ορίζει αντιπρόσωπο με κατοικία ή εγκατάσταση στο έδαφός του, ο οποίος συλλέγει όλες τις απαραίτητες πληροφορίες τις σχετικές με τις απαιτήσεις και διαθέτει επαρκείς εξουσίες για να αντιπροσωπεύει την επιχείρηση έναντι των προσώπων που υπέστησαν ζημίες και θα μπορούσαν να αξιώσουν αποζημίωση, συμπεριλαμβανομένης της πληρωμής αυτών των αποζημιώσεων, και για να την αντιπροσωπεύει ή, εφόσον απαιτείται, να φροντίζει για την αντιπροσώπευσή της ενώπιον των δικαστηρίων και των αρχών αυτού του κράτους μέλους σχετικά με τις αποζημιώσεις αυτές.

[…]»

ΙΙ. Τα πραγματικά περιστατικά και τα προδικαστικά ερωτήματα

13. Η CNP spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (στο εξής: CNP) είναι εταιρία περιορισμένης ευθύνης με έδρα στην Πολωνία.

14. Η Gefion Insurance A/S (στο εξής: Gefion) είναι ασφαλιστική επιχείρηση με έδρα στη Δανία.

15. Η Crawford Polska sp. z o.o. (στο εξής: Crawford Polska), με έδρα στην Πολωνία, είναι η επιχείρηση την οποία έχει εξουσιοδοτήσει η Gefion [6] για τον «πλήρη διακανονισμό απαιτήσεων», καθώς και για «την εκπροσώπηση της Gefion σε όλες τις διαδικασίες […] ενώπιον δικαστηρίων και άλλων δημοσίων αρχών».

16. Η Polins spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (στο εξής: Polins), έτερη επιχείρηση, με έδρα στο Żychlin (Πολωνία), είναι επίσης αντιπρόσωπος της Gefion στην Πολωνία [7].

17. Στις 28 Φεβρουαρίου 2018 σημειώθηκε στην Πολωνία τροχαίο ατύχημα κατά το οποίο συγκρούστηκαν τα αυτοκίνητα του ζημιωθέντος και του υπαιτίου. Την περίοδο εκείνη, ο δεύτερος είχε συνάψει με την Gefion σύμβαση ασφαλίσεως αστικής ευθύνης κατόχου αυτοκίνητου οχήματος.

18. Την 1η Μαρτίου 2018, κατά τη διάρκεια της επισκευής του οχήματος, ο ζημιωθείς συνήψε με το συνεργείο επισκευών σύμβαση εξ επαχθούς αιτίας για τη μίσθωση οχήματος αντικαταστάσεως.

19. Προς εξόφληση της υπηρεσίας μισθώσεως, ο ζημιωθείς εκχώρησε στο συνεργείο επισκευών την απαίτησή του κατά της Gefion. Μετά το πέρας της μισθώσεως, το συνεργείο εξέδωσε τιμολόγιο ΦΠΑ για την παροχή της υπηρεσίας.

20. Στις 25 Ιουνίου 2018, η CNP απέκτησε από το συνεργείο επισκευών, δυνάμει συμβάσεως εκχωρήσεως απαιτήσεως, το δικαίωμα να αξιώσει από την Gefion την ικανοποίηση της εκκρεμούς απαιτήσεως προς επιστροφή των εξόδων μισθώσεως του οχήματος αντικαταστάσεως.

21. Κατά την αυτή ημερομηνία, η CNP αξίωσε από την Gefion την καταβολή του ποσού του τιμολογίου. Η απαίτηση καταβολής απεστάλη στη διεύθυνση της Polins.

22. Κατ' εντολήν της Gefion, η Crawford Polska ανέλαβε τον διακανονισμό της απαιτήσεως. Ενεργώντας εξ ονόματος και για λογαριασμό της Gefion, η Crawford Polska αποδέχθηκε εν μέρει το τιμολόγιο και αναγνώρισε μέρος του ζητηθέντος ποσού.

23. Στο ίδιο έγγραφο που αφορούσε τα ανωτέρω, η Crawford Polska έκανε μνεία της δυνατότητας προβολής αντιρρήσεων ενώπιόν της, ως επιχειρήσεως εξουσιοδοτημένης από την ασφαλιστική επιχείρηση. Περιέλαβε επίσης πληροφορίες ως προς τη δυνατότητα εναγωγής της Gefion, είτε σύμφωνα με τους γενικούς κανόνες περί δικαιοδοσίας και αρμοδιότητας είτε ενώπιον του δικαστηρίου του τόπου κατοικίας ή έδρας του αντισυμβαλλομένου του ασφαλιστή, του ασφαλισμένου, του δικαιούχου της ασφαλίσεως ή του προσώπου που έλκει δικαιώματα από την ασφαλιστική σύμβαση.

24. Στις 20 Αυγούστου 2018, η CNP άσκησε αγωγή κατά της Gefion ενώπιον του Sąd Rejonowy w Białymstoku (πρωτοδικείου Białystok, Πολωνία). Όσον αφορά τη διεθνή δικαιοδοσία, η CNP επικαλέστηκε τις πληροφορίες που είχε δημοσιεύσει η Gefion, σύμφωνα με τις οποίες ο κύριος αντιπρόσωπός της στην Πολωνία είναι η Polins. Ζήτησε οι επιδόσεις προς την Gefion να πραγματοποιούνται στη διεύθυνση της Polins.

[6] Δυνάμει εξουσιοδοτήσεως της 31ης Μαΐου 2016, παρασχεθείσας από τα εντεταλμένα μέλη του διοικητικού συμβουλίου της Gefion στην Crawford Polska.

[7] Ενεργεί ως ασφαλιστικός πράκτορας, σύμφωνα με την πολωνική νομοθεσία περί μεταφοράς στο εσωτερικό δίκαιο της οδηγίας (ΕΕ) 2016/97 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Ιανουαρίου 2016, σχετικά με τη διανομή ασφαλιστικών προϊόντων (αναδιατύπωση) (ΕΕ 2016, L 26, σ. 19).

25. Η Gefion, ως εναγομένη, προέβαλε απαράδεκτο της αγωγής λόγω ελλείψεως διεθνούς δικαιοδοσίας του πολωνικού δικαστηρίου. Επικαλέστηκε, ως εφαρμοστέο κανόνα διεθνούς δικαιοδοσίας, το άρθρο 5, παράγραφος 1, του κανονισμού. Υποστήριξε ότι η CNP είναι επαγγελματίας ασχολούμενος με την εξαγορά απαιτήσεων από ασφαλιστικές συμβάσεις, χωρίς να έχει την ιδιότητα του αντισυμβαλλομένου του ασφαλιστή, του ασφαλισμένου ή του δικαιούχου της ασφαλίσεως, και ότι δεν δύναται, κατά συνέπεια, να ασκήσει αγωγή ενώπιον δικαστηρίου κράτους μέλους διαφορετικού από εκείνο της έδρας του ασφαλιστή.

26. Η CNP αντέτεινε ότι η εναγομένη περιλαμβάνεται στον κοινοποιηθέντα στην Πολωνία κατάλογο ασφαλιστικών επιχειρήσεων των κρατών μελών της ΕΕ και της ΕΖΕΣ, οι οποίες τελούν υπό την εποπτεία της Komisja Nadzoru Finansowego (Επιτροπής Εποπτείας του Χρηματοπιστωτικού Τομέα, Πολωνία)· ότι πωλεί ασφαλιστήρια συμβόλαια εντός της Πολωνίας και ότι δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι αυτός που υποκαθίσταται στην απαίτηση του ζημιωθέντος δεν μπορεί να αξιώσει την επιστροφή των εξόδων επισκευής ενώπιον του δικαστηρίου του τόπου στον οποίο συνέβη το ζημιογόνο γεγονός και πραγματοποιήθηκε η επισκευή.

27. Υπό τις συνθήκες αυτές, το Sąd Rejonowy w Białymstoku (πρωτοδικείο Białystok) υποβάλλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Έχει το άρθρο 13, παράγραφος 2, σε συνδυασμό με το άρθρο 10 του [κανονισμού 1215/2012] την έννοια ότι, σε περίπτωση διαφοράς μεταξύ επαγγελματία και ασφαλιστικής επιχείρησης, κατά την οποία ο επαγγελματίας απέκτησε από ζημιωθέντα απαίτηση εκ συμβάσεως ασφαλίσεως αστικής ευθύνης κατά της ασφαλιστικής αυτής επιχείρησης, δεν μπορεί να αποκλειστεί το ενδεχόμενο να θεμελιώνεται διεθνής δικαιοδοσία βάσει του άρθρου 7, σημείο 2, ή του άρθρου 7, σημείο 5, του κανονισμού;

2) Σε περίπτωση καταφατικής απάντησης στο πρώτο ερώτημα, έχει το άρθρο 7, σημείο 5, του [κανονισμού 1215/2012] την έννοια ότι εμπορική εταιρία που δραστηριοποιείται σε κράτος μέλος και διακανονίζει τις υλικές ζημίες στο πλαίσιο υποχρεωτικής ασφαλίσεως αστικής ευθύνης αυτοκινήτων οχημάτων βάσει συμβάσεως με ασφαλιστική επιχείρηση εδρεύουσα σε άλλο κράτος μέλος αποτελεί υποκατάστημα, πρακτορείο ή άλλη εγκατάσταση της επιχείρησης αυτής;

3) Σε περίπτωση καταφατικής απάντησης στο πρώτο ερώτημα, έχει το άρθρο 7, σημείο 2, του [κανονισμού 1215/2012] την έννοια ότι αποτελεί αυτοτελή βάση για τη διεθνή δικαιοδοσία δικαστηρίου κράτους μέλους εντός της περιφέρειας δικαιοδοσίας του οποίου συνέβη το ζημιογόνο γεγονός και ενώπιον του οποίου ο αποκτών την απαίτηση από ζημιωθέντα στο πλαίσιο υποχρεωτικής ασφάλισης αστικής ευθύνης ασκεί αγωγή κατά ασφαλιστικής επιχείρησης εδρεύουσας σε άλλο κράτος μέλος;»

III. Διαδικασία

28. Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως περιήλθε στο Δικαστήριο στις 13 Δεκεμβρίου 2019.

29. Η CNP, η Gefion, η Πολωνική Κυβέρνηση και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατέθεσαν γραπτές παρατηρήσεις. Δεν κρίθηκε αναγκαία η διεξαγωγή επ' ακροατηρίου συζητήσεως.

IV. Ανάλυση

30. Καθ' υπόδειξιν του Δικαστηρίου, θα εκφέρω άποψη μόνον επί του δευτέρου προδικαστικού ερωτήματος. Με το ερώτημα αυτό, όπως έχει μνημονευθεί, το αιτούν δικαστήριο ζητεί να ερμηνευθεί η έννοια του «υποκαταστήματος, πρακτορείου ή κάθε άλλης εγκατάστασης» του άρθρου 7, σημείο 5, του κανονισμού, υπό συνθήκες όπως αυτές της υπό κρίση διαφοράς.

31. Φρονώ ότι η απάντηση σε αυτό το προδικαστικό ερώτημα μπορεί να συναχθεί, όπως εξηγώ κατωτέρω, από τη νομολογία του Δικαστηρίου επί της εν λόγω διάταξης, από της εισαγωγής της στη Σύμβαση των Βρυξελλών του 1968 [8].

32. Στο μέτρο που το αιτούν δικαστήριο και ορισμένοι εκ των παρεμβαινόντων στην προδικαστική διαδικασία προτείνουν, κατά το μάλλον ή ήττον παρεμπιπτόντως, να επεκταθεί η συζήτηση σε άλλες διατάξεις περί ασφαλίσεως (οδηγία Φερεγγυότητα ΙΙ), θα αναφερθώ επίσης στις διατάξεις αυτές.

A. Προκαταρκτικές παρατηρήσεις

33. Η αμέσως προγενέστερη διάταξη του άρθρου 7, σημείο 5, του κανονισμού είναι το άρθρο 5, σημείο 5, του κανονισμού (ΕΕ) 44/2001 [9], έτι δε προγενέστερο είναι το άρθρο 5, σημείο 5, της Συμβάσεως των Βρυξελλών του 1968. Η διατύπωση της διατάξεως αυτής έχει παραμείνει αμετάβλητη.

34. Οι αποφάσεις του Δικαστηρίου επί της ερμηνείας των τριών αυτών κειμένων έχουν δημιουργήσει πάγια νομολογία [10], με την οποία, λογικά, θα πρέπει να συμφωνεί η απάντηση στην υπό κρίση αίτηση προδικαστικής αποφάσεως. Κατ' αυτόν τον τρόπο διασφαλίζεται η συνέχεια κατά την ερμηνεία του νομοθετικού αυτού κειμένου και των προγενέστερων κειμένων, σύμφωνα με την αιτιολογική σκέψη 34 του κανονισμού.

35. Το άρθρο 7, σημείο 5, του κανονισμού εντάσσεται στο τμήμα 2 («Ειδικές δικαιοδοσίες») του κεφαλαίου του ΙΙ. Επιπλέον, εφαρμόζεται στις ασφαλιστικές διαφορές ή, ακριβέστερα, στις διαφορές που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του τμήματος 3 («Διεθνής δικαιοδοσία σε υποθέσεις ασφαλίσεων») του ίδιου κεφαλαίου, εφόσον πληρούνται οι προβλεπόμενες προϋποθέσεις [11]. Τούτο συνάγεται από την επιφύλαξη του άρθρου 10 του κανονισμού [12].

[8] Σύμβαση των Βρυξελλών του 1968 για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (ΕΕ 1982, L388, σ. 7).

[9] Κανονισμός του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 2000, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (ΕΕ 2001, L 12, σ. 1).

[10] Το διατακτικό ορισμένων αποφάσεων συναρτάται σαφώς με τις περιστάσεις της εκάστοτε υποθέσεως: βλ. αποφάσεις της 18ης Μαρτίου 1981, Blanckaert & Willems (139/80, EU:C:1981:70, στο εξής: απόφαση Blanckaert & Willems), και της 9ης Δεκεμβρίου 1987, SAR Schotte (218/86, EU:C:1987:536, στο εξής: απόφαση SAR Schotte). Το γεγονός αυτό δεν εμπόδισε τη διαμόρφωση γενικών κριτηρίων τα οποία δίνουν έμφαση, αφενός, στη σχέση μεταξύ αλλοδαπών και ημεδαπών οντοτήτων και στον τρόπο με τον οποίο αυτή γίνεται αντιληπτή από τρίτους και, αφετέρου, στην εγγύτητα μεταξύ της διαφοράς και του δικάζοντος δικαστηρίου (βλ. σημεία 38 επ. των παρουσών προτάσεων).

[11] Δεν πληρούν τις προϋποθέσεις αυτές οι διαφορές στις οποίες ο ενάγων είναι επαγγελματίας του κλάδου: απόφαση της 31ης Ιανουαρίου 2018, Hofsoe (C-106/17, EU:C:2018:50).

[12] Τα άρθρα 17, παράγραφος 1, και 20, παράγραφος 1, του κανονισμού προβλέπουν επίσης επιφύλαξη υπέρ του άρθρου 7, σημείο 5, για διαφορές σχετικά με ορισμένες καταναλωτικές συμβάσεις και ατομικές συμβάσεις εργασίας, αντιστοίχως.

36. Τα κριτήρια ερμηνείας του άρθρου 7, σημείο 5, του κανονισμού, τα οποία εκθέτω εν συνεχεία, δεν διαφοροποιούνται αναλόγως του εάν ο ένας διάδικος είναι πιο «αδύναμος» από τον άλλο: το στοιχείο αυτό δεν επηρεάζει τον τρόπο με τον οποίο πρέπει να ερμηνεύεται ή να εφαρμόζεται το εν λόγω άρθρο [13].

37. Η άποψή μου, συνεπώς, θα είναι η ίδια είτε το Δικαστήριο δώσει καταφατική απάντηση στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα είτε καταλήξει στο αντίθετο συμπέρασμα και αποφανθεί υπέρ της εφαρμογής του τμήματος 3 του κεφαλαίου ΙΙ του κανονισμού στη διαφορά της κύριας δίκης. Στη δεύτερη αυτή περίπτωση, τίθεται στη διάθεση του ενάγοντα η δωσιδικία του άρθρου 7, σημείο 5, του κανονισμού, δυνάμει της εσωτερικής παραπομπής στην οποία προβαίνει το άρθρο 10 του κανονισμού.

Β. Άρθρο 7, σημείο 5, του κανονισμού

1. Η νομολογία του Δικαστηρίου

38. Το άρθρο 7, σημείο 5, του κανονισμού περιέχει κανόνα ειδικής δικαιοδοσίας, ο οποίος παρεκκλίνει από την αρχή ότι διεθνή δικαιοδοσία έχουν κατ' αρχήν τα δικαστήρια του τόπου κατοικίας του εναγομένου.

39. Ως κανόνας ειδικής δικαιοδοσίας, χρήζει στενής ερμηνείας, η οποία δεν πρέπει να βαίνει πέραν των περιπτώσεων που ρητώς προβλέπει ο κανονισμός [14].

40. Επιπλέον, η ερμηνεία του άρθρου αυτού πρέπει να είναι αυτοτελής [15].

41. Όπως όλοι οι κανόνες ειδικής δικαιοδοσίας του άρθρου 7 του κανονισμού, ο κανόνας του σημείου 5 βασίζεται στην ύπαρξη ιδιαιτέρως στενού συνδέσμου μεταξύ της διαφοράς και των δικαστηρίων που ενδεχομένως θα κληθούν να την επιλύσουν. Η εγγύτητα αυτή δικαιολογεί την απονομή διεθνούς δικαιοδοσίας για λόγους ορθής απονομής της δικαιοσύνης και αποτελεσματικής οργανώσεως της δίκης [16].

42. Κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, το ζήτημα περί του εάν αγωγή σχετικά με την εκμετάλλευση υποκαταστήματος, πρακτορείου ή άλλης εγκαταστάσεως επιχειρήσεως εδρεύουσας σε κράτος μέλος παρουσιάζει επαρκή σχέση με άλλο κράτος μέλος [17], πρέπει να εκτιμάται με βάση δύο στοιχεία: α) το πρώτο, το οποίο αποκαλώ «υποκειμενικό στοιχείο», αφορά τις επίμαχες οντότητες, και β) το δεύτερο, το οποίο αποκαλώ «αντικειμενικό στοιχείο», αναφέρεται στη δραστηριότητα από την οποία απέρρευσε η διαφορά.

[13] Τούτο επιβεβαιώνεται από την απόφαση της 19ης Ιουλίου 2012, Mahamdia (C-154/11, EU:C:2012:491) σχετικά με το άρθρο 18 του κανονισμού 44/2001 (νυν άρθρο 20 του κανονισμού).

[14] Απόφαση της 5ης Ιουλίου 2018, flyLAL-Lithuanian Airlines (C-27/17, EU:C:2018:533, σκέψεις 26 και 62, στο εξής: απόφαση flyLAL-Lithuanian Airlines).

[15] Απόφαση της 22ας Νοεμβρίου 1978, Somafer (33/78, EU:C:1978:205, σκέψη 8, στο εξής: απόφαση Somafer).

[16] Βλ. έκθεση Jenard σχετικά με τη Σύμβαση των Βρυξελλών του 1968 (ΕΕ 1986, C 298, σ. 29) και αιτιολογική σκέψη 16 του κανονισμού. Η εν λόγω αιτιολογική σκέψη αναφέρεται στις εναλλακτικές δωσιδικίες «λόγω του στενού συνδέσμου μεταξύ του δικαστηρίου και της διαφοράς ή για την ορθή απονομή της δικαιοσύνης». Υπογραμμίζει, επιπλέον, ότι ο στενός αυτός σύνδεσμος «θα πρέπει να παρέχει ασφάλεια δικαίου και να αποφεύγεται το ενδεχόμενο ο εναγόμενος να ενάγεται ενώπιον δικαστηρίου κράτους μέλους το οποίο δεν μπορούσε ευλόγως να προβλέψει».

[17] Εκεί όπου βρίσκεται το υποκατάστημα, το πρακτορείο ή η εγκατάσταση.

43. Για να διαπιστωθεί εάν υφίσταται υποκατάστημα, πρακτορείο ή άλλη εγκατάσταση (κατά την έννοια του άρθρου 7, σημείο 5, του κανονισμού) απαιτείται συγκεκριμένη εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών [18], έργο επίσης αναγκαίο προκειμένου να εκτιμηθεί η ύπαρξη επαρκούς συνδέσμου μεταξύ της διαφοράς και των δραστηριοτήτων του υποκαταστήματος, του πρακτορείου ή της εγκαταστάσεως.

44. Το έργο αυτό της διαπιστώσεως των πραγματικών περιστατικών, καθ' ο μέρος συνεπάγεται εκτίμηση της κάθε συγκεκριμένης περίπτωσης, δεν εναπόκειται στο Δικαστήριο, αλλά στο εθνικό δικαστήριο.

α) Το υποκειμενικό στοιχείο

45. Οι έννοιες «υποκατάστημα», «πρακτορείο» ή «άλλη εγκατάσταση» [19] προϋποθέτουν την ύπαρξη κέντρου επιχειρήσεων ή «λειτουργικής μονάδας» που εκδηλώνεται με διαρκή τρόπο προς τα έξω ως προέκταση της μητρικής επιχειρήσεως [20].

46. Το κέντρο αυτό επιχειρήσεων πρέπει να διαθέτει διευθυντικό όργανο και να είναι υλικώς εξοπλισμένο ούτως ώστε να μπορεί να διαπραγματεύεται υποθέσεις με τρίτους, κατά τέτοιον τρόπο ώστε οι τελευταίοι, «παρ' όλον ότι γνωρίζουν ότι η ενδεχόμενη έννομη σχέση θα συναφθεί με τη μητρική επιχείρηση […], δεν είναι υποχρεωμένοι να απευθυνθούν απευθείας σ' αυτήν» [21].

47. Οι δραστηριότητες της οντότητας η οποία λειτουργεί ως «υποκατάστημα», «πρακτορείο» ή «άλλη εγκατάσταση» της μητρικής επιχειρήσεως μπορούν να διακριθούν σε δύο επίπεδα, ένα εσωτερικό και ένα εξωτερικό.

48. Το Δικαστήριο, το οποίο αναγνωρίζει τη σημασία και των δύο αυτών επιπέδων [22], δίνει ιδιαίτερη σημασία στην εντύπωση που, με τη συμπεριφορά τους, δημιουργούν οι δύο οντότητες, ως καθοριστικό στοιχείο για την ύπαρξη στενού συνδέσμου μεταξύ των μεταγενεστέρων διαφορών και του δικαστηρίου που θα κληθεί να τις εκδικάσει [23].

49. Σύμφωνα με το κριτήριο αυτό, και όσον αφορά την ερμηνεία του άρθρου 7, σημείο 5, του κανονισμού:

– δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως υποκατάστημα, πρακτορείο ή εγκατάσταση ένας «εμπορικός πράκτορας (μεσάζων) που είναι ανεξάρτητος […] [και] βασικά ελεύθερος να οργανώνει τη δραστηριότητά του και να καθορίζει τον χρόνο εργασίας που αφιερώνει σε μια επιχείρηση, την οποία δέχεται να αντιπροσωπεύει, στον οποίον η [τελευταία] δεν δύναται να […] απαγορεύσει

[18] Όπως υπενθύμισε ο γενικός εισαγγελέας M. Bobek με τις προτάσεις του στην υπόθεση flyLAL-Lithuanian Airlines (C-27/17, EU:C:2018:136, σημείο 134).

[19] Στο πλαίσιο του άρθρου 7, σημείο 5, του κανονισμού, το Δικαστήριο δεν διακρίνει μεταξύ των τριών αυτών εννοιών: απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 1976, De Bloos (14/76, EU:C:1976:134, σκέψη 21).

[20] Αποφάσεις Somafer (σκέψεις 11 και 12), Blanckaert & Willems (σκέψη 11), flyLAL-Lithuanian Airlines (σκέψη 59) και διάταξη της 19ης Νοεμβρίου 2019, INA κ.λπ. (C-200/19, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2019:985, σκέψη 35).

[21] Αποφάσεις Somafer (σκέψη 12), SAR Schotte (σκέψη 10) και της 6ης Απριλίου 1995, Lloyd's Register of Shipping (C-439/93, EU:C:1995:104, σκέψη 18).

[22] Απόφαση SAR Schotte (σκέψη 16): «η στενή σχέση μεταξύ της διαφοράς και του δικαστηρίου που καλείται να την επιλύσει εκτιμάται όχι μόνο βάσει των εννόμων σχέσεων που υφίστανται μεταξύ νομικών προσώπων εγκατεστημένων σε διαφορετικά συμβαλλόμενα κράτη, αλλά και σε συνάρτηση με τον τρόπο με τον οποίο οι δύο αυτές επιχειρήσεις συμπεριφέρονται στις συναλλαγές και εμφανίζονται έναντι των τρίτων στις εμπορικές τους σχέσεις».

[23] Απόφαση της 6ης Απριλίου 1995, Lloyd's Register of Shipping (C-439/93, EU:C:1995:104, σκέψη 19): «το υποκατάστημα, το πρακτορείο ή κάθε άλλη δευτερεύουσα εγκατάσταση αποτελεί μια οντότητα ικανή να είναι ο κύριος, αν όχι ο αποκλειστικός, συνομιλητής των τρίτων κατά τη διαπραγμάτευση συμβάσεων».

να αντιπροσωπεύει ταυτοχρόνως περισσότερους ανταγωνιστικούς οίκους στον αυτόν τομέα […] και ο οποίος, επιπλέον, αρκείται στη διαβίβαση των παραγγελιών στη μητρική επιχείρηση χωρίς να συμμετέχει ούτε στη διεκπεραίωση ούτε στην εκτέλεσή τους» [24].

– Αντιθέτως, το άρθρο αυτό έχει εφαρμογή σε επιχείρηση εγκατεστημένη σε κράτος μέλος η οποία, «μολονότι δεν διαθέτει σε ένα άλλο […] κράτος κανένα μη αυτοτελές υποκατάστημα, πρακτορείο ή άλλη εγκατάσταση, εντούτοις ασκεί τις δραστηριότητές [της] στο […] κράτος [αυτό] μέσω μιας αυτοτελούς εταιρίας που έχει την ίδια επωνυμία και τους ίδιους διαχειριστές, ενεργεί και συνάπτει δικαιοπραξίες επ' ονόματι του προαναφερθέντος νομικού προσώπου και χρησιμοποιείται από το νομικό αυτό πρόσωπο ως προέκτασή του» [25].

β) Το αντικειμενικό στοιχείο

50. Στο πλαίσιο του άρθρου 7, σημείο 5, του κανονισμού, η διαφορά πρέπει να αφορά νομικές πράξεις σχετικές με την εκμετάλλευση του υποκαταστήματος, του πρακτορείου ή κάθε άλλης εγκαταστάσεως της κύριας επιχειρήσεως, ή υποχρεώσεις που έχουν αναληφθεί από αυτά στο όνομα της κύριας επιχειρήσεως [26].

51. Κατά το Δικαστήριο, τούτο συμβαίνει όταν η διαφορά προκύπτει από ενέργειες του υποκαταστήματος, του πρακτορείου ή της εγκαταστάσεως. Αντιθέτως, η εφαρμογή του άρθρου 7, σημείο 5, του κανονισμού αποκλείεται όταν δεν υφίστανται στοιχεία που να αποδεικνύουν παρέμβαση των οντοτήτων αυτών στην έννομη σχέση μεταξύ των διαδίκων της κύριας δίκης [27].

52. Ειδικότερα, κατά το Δικαστήριο, διαφορά με αντικείμενο εξωσυμβατική ευθύνη [28] δύναται να ανακύψει από την εκμετάλλευση υποκαταστήματος εάν το τελευταίο «μετέχει στην τέλεση ορισμένων από τις πράξεις που συνιστούν την κατά το αστικό δίκαιο αδικοπραξία» [29].

2. Η εφαρμογή της νομολογίας αυτής στην υπό κρίση διαφορά

α) Η κρίσιμη οντότητα για τους σκοπούς του άρθρου 7, σημείο 5, του κανονισμού

53. Από τη δικογραφία προκύπτει ότι η Gefion εκπροσωπείται στην Πολωνία από δύο εταιρίες: την Polins και την Crawford Polska.

[24] Απόφαση Blanckaert & Willems (σκέψεις 12 και 13).

[25] Απόφαση SAR Schotte (σκέψη 17). Δεν διακρίνω αντίφαση μεταξύ της εν λόγω αποφάσεως και της αποφάσεως Blanckaert & Willems, αλλά δύο συγκεκριμένες εφαρμογές του αυτού κανόνα. Στην υπόθεση επί της οποίας εξεδόθη η δεύτερη απόφαση, ο εμπορικός πράκτορας δεν διατηρούσε, σε εσωτερικό επίπεδο, σχέση εξαρτήσεως με την άλλη επιχείρηση, ούτε εδημιουργείτο η εντύπωση αυτή σε εξωτερικό επίπεδο, εν αντιθέσει προς ό,τι συνέβαινε στην υπόθεση επί της οποίας εξεδόθη η απόφαση SAR Schotte.

[26] Αποφάσεις Somafer (σκέψεις 11 και 13), της 19ης Ιουλίου 2012, Mahamdia (C-154/11, EU:C:2012:491, σκέψη 48), flyLAL-Lithuanian Airlines (σκέψη 59) ή διάταξη της 19ης Νοεμβρίου 2019, INA κ.λπ. (C-200/19, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2019:985, σκέψη 35).

[27] Απόφαση της 11ης Απριλίου 2019, Ryanair (C-464/18, EU:C:2019:311, σκέψεις 34 και 35).

[28] Δεν αμφισβητείται ο χαρακτηρισμός ως «αφορώσας αδικοπραξία» της αγωγής της CNP κατά της Gefion, σύμφωνα με την ορολογία του κανονισμού.

[29] Απόφαση flyLAL-Lithuanian Airlines (σκέψη 63).

54. Κατά το αιτούν δικαστήριο, το γεγονός αυτό δημιουργεί δυσχέρειες ως προς τον καθορισμό της συγκεκριμένης οντότητας που είναι υπεύθυνη για τον διακανονισμό της ζημίας, καθώς και ως προς την ένδικη διαδικασία έναντι της ασφαλιστικής επιχειρήσεως [30].

55. Παρά τον εύλογο χαρακτήρα τους, οι ανησυχίες αυτές δεν μπορούν να εξεταστούν εν προκειμένω, καθόσον οι παρούσες προτάσεις πρέπει να περιοριστούν στην ερμηνεία του άρθρου 7, σημείο 5, του κανονισμού [31].

56. Αντιθέτως, έχει σημασία να είναι μετά βεβαιότητας γνωστό σε ποια από τις οντότητες που εκπροσωπούν στην Πολωνία την ασφαλιστική επιχείρηση αποδίδεται η δραστηριότητα από την οποία ανακύπτει η διαφορά. Η επαλήθευση των στοιχείων βάσει των οποίων ορίζεται το υποκατάστημα, το πρακτορείο ή κάθε άλλη εγκατάσταση του άρθρου 7, σημείο 5, του κανονισμού πρέπει να γίνει ως προς την οντότητα αυτή.

57. Η διάταξη περί παραπομπής δεν είναι αρκούντως σαφής ως προς το εν λόγω ζήτημα. Τείνω, ωστόσο, να θεωρήσω ότι η επιχείρηση αυτή είναι η Crawford Polska. Τούτο μπορεί να συναχθεί από τη διάταξη περί παραπομπής, στην οποία αναφέρεται, επιπλέον, ότι η διαφορά ανάγεται στον διακανονισμό της ζημίας, ο οποίος ακριβώς διενεργήθηκε από την Crawford Polska [32].

58. Επομένως, υπό την επιφύλαξη εξακριβώσεως η οποία, εν τέλει, εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο, βασίζομαι στην παραδοχή ότι κρίσιμη οντότητα για τους σκοπούς του άρθρου 7, σημείο 5, του κανονισμού είναι η Crawford Polska.

β) Ο χαρακτηρισμός της Crawford Polska και η αξιολόγηση της συμπεριφοράς της

59. Προκειμένου να δοθεί απάντηση στο δεύτερο προδικαστικό ερώτημα, πρέπει να αποσαφηνιστεί, αφενός, εάν η Crawford Polska πληροί τις προϋποθέσεις για τον χαρακτηρισμό της ως υποκαταστήματος, πρακτορείου ή άλλης εγκαταστάσεως, κατά το άρθρο 7, σημείο 5, του κανονισμού· και, αφετέρου, ποιος ήταν ο βαθμός ενεργού συμμετοχής της στις πράξεις εκ των οποίων προήλθε η διαφορά της κύριας δίκης.

60. Αμφότερες οι πτυχές ανάγονται σαφώς στα πραγματικά περιστατικά, που μόνον το αιτούν δικαστήριο είναι σε θέση να εξετάσει, ως εκ της εγγύτητάς του προς αυτά. Θα περιοριστώ, συνεπώς, στην παροχή ορισμένων διευκρινίσεων.

[30] Σημείο 24 της διατάξεως περί παραπομπής. Ως απόδειξη των δυσχερειών αυτών, το Sąd Rejonowy w Białymstoku (πρωτοδικείο Białystok) επικαλείται την αίτηση προδικαστικής αποφάσεως που είχε υποβληθεί σε άλλη διαδικασία, ομοίως κατά της Gefion, επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση της 27ης Φεβρουαρίου 2020, Corporis (C-25/19, EU:C:2020:126, στο εξής: απόφαση Corporis).

[31] Αναγνωρίζω ότι ο διαχωρισμός των ασφαλιστικών δραστηριοτήτων με τον τρόπο που φαίνεται να πράττει η Gefion θα μπορούσε να έχει αντίκτυπο στη δυνατότητα εφαρμογής της επίμαχης διατάξεως: παραδείγματος χάριν, διότι εμποδίζει το κοινό να αντιληφθεί ότι μια ημεδαπή επιχείρηση αποτελεί προέκταση της κύριας επιχείρησης. Εντούτοις, η ερμηνεία του άρθρου 7, σημείο 5, του κανονισμού πρέπει να είναι αυστηρή· εξάλλου, το ίδιο το γράμμα του περιορίζει τα στοιχεία από τα οποία εξαρτάται η εφαρμογή του σε εκείνα που αφορούν τη συγκεκριμένη διαφορά. Με άλλα λόγια, για τους σκοπούς και σε συνάρτηση με τον λόγο υπάρξεώς του (τον στενό σύνδεσμο μεταξύ της διαφοράς και του δικάζοντος δικαστηρίου), δεν αρκεί οποιαδήποτε παρουσία του εναγομένου σε κράτος μέλος, αλλά απαιτείται παρουσία της οντότητας που μετέχει στη δραστηριότητα από την οποία ανακύπτει η διαφορά.

[32] Κατά την Επιτροπή, η οποία εκκινεί από την ίδια παραδοχή, το προδικαστικό ερώτημα του αιτούντος δικαστηρίου παραπέμπει στην οντότητα αυτή. Φρονώ ότι η εν λόγω διαπίστωση είναι εύλογη, υπό το πρίσμα, ιδίως, των σημείων 26 και 28 της διατάξεως περί παραπομπής.

61. Η πρώτη αφορά τη διαφωνία της Gefion με τον χαρακτηρισμό της Crawford Polska ως υποκαταστήματος, πρακτορείου ή άλλης εγκαταστάσεως για τον λόγο ότι πρόκειται για ανεξάρτητη οντότητα η οποία αναλαμβάνει τον διακανονισμό ζημιών για λογαριασμό διαφόρων ασφαλιστικών επιχειρήσεων και άλλων οντοτήτων [33].

62. Κατά την κρίση μου, κανένα από τα δύο αυτά στοιχεία (ανεξαρτησία και μη αποκλειστικότητα) δεν θα καθιστούσε ανεφάρμοστο το άρθρο 7, σημείο 5, του κανονισμού, αφ' ης στιγμής άλλα στοιχεία, εφόσον συνδυαστούν μεταξύ τους, δημιουργούν τη χαρακτηριστική για τους σκοπούς του άρθρου αυτού μορφή, η δε δευτερεύουσα οντότητα είναι, επιπλέον, υλικώς εξοπλισμένη ώστε να μπορεί να διαπραγματεύεται υποθέσεις με τρίτους.

63. Συμμερίζομαι, συνεπώς, την εκτίμηση του αιτούντος δικαστηρίου και της Επιτροπής [34], βάσει των ακόλουθων στοιχείων σχετικά με το καταστατικό και τη δραστηριότητα της Crawford Polska:

– έχει τη μορφή εταιρίας περιορισμένης ευθύνης, όπερ επάγεται, κατά το πολωνικό δίκαιο, ότι διαθέτει διοικητικό συμβούλιο (έχει, δηλαδή, διευθυντικό όργανο).

– Εκπροσωπεί τα συμφέροντα της Gefion στην Πολωνία και αναφέρει στην αλληλογραφία της ότι ενεργεί εξ ονόματος της Gefion, ως εντολοδόχος της.

– Διαθέτει, δυνάμει εξουσιοδοτήσεως του 2016, απόλυτη εξουσία να ασκεί τη δραστηριότητα του διακανονισμού ζημιών, με έννομα αποτελέσματα για την ασφαλιστική επιχείρηση, ούτως ώστε οι τρίτοι να μη χρειάζεται να απευθύνονται άμεσα στην Gefion για υποθέσεις σχετικές με την εν λόγω δραστηριότητα.

64. Επιπλέον, ευλόγως τεκμαίρεται ότι η Crawford Polska διαθέτει τον υλικό εξοπλισμό που απαιτείται για την άσκηση των δραστηριοτήτων αυτών. Το στοιχείο αυτό είναι απαραίτητο για τον χαρακτηρισμό της ως «κέντρου επιχειρήσεων που εκδηλώνεται με διαρκή τρόπο προς τα έξω ως προέκταση της μητρικής επιχειρήσεως», για τους σκοπούς του άρθρου 7, σημείο 5, του κανονισμού. Το αιτούν δικαστήριο οφείλει να διαμορφώσει δικανική πεποίθηση ως προς το σημείο αυτό, συλλέγοντας, ενδεχομένως, τις κρίσιμες πληροφορίες κατά πώς ορίζει το εθνικό δίκαιο.

65. Η δεύτερη παρατήρησή μου αφορά τη συμμετοχή της Crawford Polska στη δραστηριότητα από την οποία ανέκυψε η διαφορά, ήτοι στον διακανονισμό της ζημίας, καθώς και στην απόφαση να καταβληθεί μέρος μόνον του αιτηθέντος ποσού αποζημίωσης.

66. Σύμφωνα με την έκθεση των πραγματικών περιστατικών εκ μέρους του αιτούντος δικαστηρίου, η Crawford Polska (και όχι η Gefion) έλαβε την απόφαση αυτή, η οποία ήταν καθοριστική για τη γένεση της διαφοράς [35]. Εφόσον τούτο επιβεβαιωθεί, η Crawford Polska δεν ήταν απλός διαμεσολαβητής, ο οποίος περιορίζεται στη διαβίβαση πληροφοριών, αλλά ενεργό μέρος στη δημιουργία της έννομης κατάστασης που οδήγησε στη διαφορά.

[33] Παρατηρήσεις της Gefion, σημεία 20 και 21. Στο πλαίσιο αυτό, η Gefion εκθέτει τη δική της άποψη επί του άρθρου 152 της οδηγίας Φερεγγυότητα ΙΙ, υποστηρίζοντας ότι, κατά το γράμμα του άρθρου αυτού, μια οντότητα με τα εν λόγω χαρακτηριστικά ουδέποτε αποτελεί υποκατάστημα, πρακτορείο ή εγκατάσταση για τους σκοπούς του άρθρου 7, σημείο 5, του κανονισμού. Θα εξετάσω το ζήτημα αυτό αργότερα.

[34] Διάταξη περί παραπομπής, σημείο 26, και παρατηρήσεις της Επιτροπής, σημεία 56, 58 και 60. Στο ίδιο αυτό πλαίσιο, το αιτούν δικαστήριο και η Επιτροπή επικαλούνται το άρθρο 145 της οδηγίας Φερεγγυότητα ΙΙ, το οποίο επίσης θα εξετάσω αργότερα.

[35] Σημείο 5 της διατάξεως περί παραπομπής.

67. Στον ίδιο αυτό βαθμό, η Crawford Polska πληροί τις προϋποθέσεις για την απονομή διεθνούς δικαιοδοσίας στα δικαστήρια του κράτους εγκαταστάσεώς της προκειμένου να επιληφθούν αγωγής του ασφαλισμένου (ή των εξ αυτού ελκόντων δικαιώματα) κατά της Gefion.

68. Βάσει όσων έχουν εκτεθεί, υφίσταται επαρκές έρεισμα για να δοθεί απάντηση στο δεύτερο προδικαστικό ερώτημα, όπως αυτό είναι διατυπωμένο. Δεν απαιτούνται πρόσθετες εκτιμήσεις σχετικά με την επιρροή της οδηγίας Φερεγγυότητα ΙΙ, την οποία θα εξετάσω απλώς για λόγους πληρότητας και για να μην αφήσω χωρίς απάντηση όσους έχουν καταθέσει γραπτές παρατηρήσεις στην παρούσα προδικαστική διαδικασία.

Γ. Η επιρροή της οδηγίας Φερεγγυότητα ΙΙ στην ερμηνεία του άρθρου 7, σημείο 5, του κανονισμού

69. Το αιτούν δικαστήριο (παρεμπιπτόντως), η Gefión και η Επιτροπή επικαλούνται τα άρθρα 145 και 152 της οδηγίας Φερεγγυότητα ΙΙ ως διατάξεις που θα μπορούσαν να ασκήσουν επιρροή στην επίλυση της διαφοράς.

70. Σύμφωνα με τις παρατηρήσεις της Gefión και της Επιτροπής, υφίσταται συσχετισμός μεταξύ των διατάξεων αυτών και του άρθρου 7, σημείο 5, του κανονισμού. Πιο συγκεκριμένα:

– από τα επιχειρήματα της Επιτροπής φαίνεται να συνάγεται [36] ότι, κατά την άποψή της, όταν ασφαλιστική επιχείρηση ασκεί την οικονομική δραστηριότητά της σε άλλο κράτος μέσω «μόνιμης παρουσίας», κατά την έννοια του άρθρου 145 της οδηγίας Φερεγγυότητα ΙΙ [37], υφίσταται υποκατάστημα, πρακτορείο ή εγκατάσταση για τους σκοπούς του άρθρου 7, σημείο 5, του κανονισμού [38].

– Η Gefion υποστηρίζει ότι ο διορισμός αντιπροσώπου βάσει του άρθρου 152 της οδηγίας Φερεγγυότητα ΙΙ δεν παρέχει τη δυνατότητα εναγωγής της ασφαλιστικής επιχειρήσεως σύμφωνα με το άρθρο 7, σημείο 5, του κανονισμού. Επισημαίνει ότι αυτό καθεαυτό το άρθρο 152, παράγραφος 3, αποκλείει τον χαρακτηρισμό του αντιπροσώπου ως «υποκαταστήματος» κατά την έννοια του άρθρου 145 της οδηγίας Φερεγγυότητα ΙΙ [39].

71. Από πλευράς του, το αιτούν δικαστήριο υπονοεί ότι ο χαρακτηρισμός που, για τους σκοπούς της οδηγίας Φερεγγυότητα ΙΙ, αποδίδεται σε μια οντότητα επιτρέπει να συναχθεί ότι «η Crawford Polska […] πρέπει να νοηθεί ως “άλλη εγκατάσταση” της εναγομένης [Gefion], κατά την έννοια του άρθρου 7, σημείο 5, του κανονισμού […]» [40].

[36] Λέω «φαίνεται να συνάγεται» διότι η Επιτροπή, στην πραγματικότητα, δεν αναφέρει ρητώς ότι υφίσταται αυτόματη συσχέτιση μεταξύ των δύο εννοιών.

[37] Δυνάμει του οποίου η ασφαλιστική επιχείρηση οφείλει να γνωστοποιήσει στις εποπτικές αρχές του κράτους μέλους καταγωγής την πρόθεσή της να ιδρύσει υποκατάστημα στο έδαφος άλλου κράτους, καθώς και να κοινοποιήσει συγκεκριμένες πληροφορίες. Κατά την παράγραφό του 1, «[ε]ξομοιώνεται με υποκατάστημα κάθε μόνιμη παρουσία μιας επιχείρησης στο έδαφος κράτους μέλους, έστω και αν αυτή η παρουσία δεν έχει λάβει τη μορφή υποκαταστήματος, αλλά ασκείται μέσω απλού γραφείου το οποίο διευθύνεται από το προσωπικό της ίδιας της επιχείρησης, ή από ανεξάρτητο πρόσωπο, εντεταλμένο να ενεργεί μονίμως για την επιχείρηση όπως θα ενεργούσε ένα πρακτορείο».

[38] Σημείο 61 των παρατηρήσεων της Επιτροπής.

[39] Παρατηρήσεις της Gefion, σημείο 21. Η Gefion υποστηρίζει ότι αναπτύσσει τη δραστηριότητά της στην Πολωνία κατ’ ενάσκηση της ελευθερίας παροχής υπηρεσιών, έχοντας τηρήσει τις απαιτήσεις που επιβάλλει η οδηγία Φερεγγυότητα ΙΙ, χωρίς οι δανικές ή πολωνικές εποπτικές αρχές να διατυπώσουν επιφυλάξεις. Το επιχείρημα αυτό, προσθέτει, θα αρκούσε για να αποκλειστεί η δυνατότητα εφαρμογής του άρθρου 7, σημείο 5, του κανονισμού.

[40] Σημείο 28, τελευταία περίοδος, της διατάξεως περί παραπομπής.

72. Θα εξετάσω τα επιχειρήματα αυτά εν συνεχεία, υπενθυμίζοντας, ωστόσο, ότι έχω ήδη εκφράσει την άποψή μου επί της ερμηνείας του άρθρου 7, σημείο 5, του κανονισμού, η οποία πρέπει να είναι αυτοτελής, λαμβανομένων υπόψη της οικονομίας και των σκοπών του εν λόγω κανονισμού.

1. «Μόνιμη παρουσία» και «αντιπρόσωπος» κατά την οδηγία Φερεγγυότητα ΙΙ

73. Κατά την οδηγία Φερεγγυότητα ΙΙ, η άσκηση της ασφαλιστικής δραστηριότητας από επιχείρηση εγκατεστημένη σε κράτος μέλος, η οποία επιθυμεί να ασκήσει τη δραστηριότητα αυτή σε άλλο κράτος μέλος, υπόκειται σε συγκεκριμένους ελέγχους[41], οι οποίοι διαφέρουν αναλόγως του καθεστώτος στο οποίο έχει επιλέξει να υπαχθεί η επιχείρηση αυτή.

74. Μια ασφαλιστική επιχείρηση η οποία επιθυμεί να επεκτείνει τη δραστηριότητά της υπό το καθεστώς της *ελευθερίας εγκαταστάσεως* οφείλει να γνωστοποιήσει στις εποπτικές αρχές του κράτους μέλους καταγωγής την πρόθεσή της να εγκατασταθεί σε άλλο κράτος και να τους κοινοποιήσει τις κατά το άρθρο 145 της οδηγίας πληροφορίες[42].

75. Επί τη βάσει αυτή, οι εποπτικές αρχές του κράτους καταγωγής αξιολογούν τη βιωσιμότητα του σχεδίου εγκαταστάσεως. Εάν η αξιολόγηση είναι θετική, προβαίνουν στις γνωστοποιήσεις που περιγράφει το άρθρο 146, παράγραφος 1, της οδηγίας[43]. Η ασφαλιστική επιχείρηση δύναται τότε να αρχίσει τη διασυνοριακή δραστηριότητά της στο κράτος υποδοχής, μέσω υποκαταστήματος ή εξομοιούμενης προς αυτό μόνιμης παρουσίας.

76. Εάν η ασφαλιστική επιχείρηση επιλέξει να ασκήσει τη δραστηριότητά της εκτός του κράτους καταγωγής υπό το καθεστώς της *ελευθερίας παροχής υπηρεσιών*, οφείλει ομοίως να γνωστοποιήσει την πρόθεσή της αυτή στις εποπτικές αρχές του εν λόγω κράτους[44].

77. Ως προς τον ειδικό κλάδο της ασφαλίσεως αστικής ευθύνης από την κυκλοφορία αυτοκινήτων οχημάτων, η οδηγία απαιτεί, επιπλέον, η ασφαλιστική επιχείρηση να ορίσει «αντιπρόσωπο με κατοικία ή εγκατάσταση στο έδαφ[ο]ς [του κράτους μέλους υποδοχής], ο οποίος συλλέγει όλες τις απαραίτητες πληροφορίες τις σχετικές με τις απαιτήσεις και διαθέτει επαρκείς εξουσίες για να αντιπροσωπεύει την επιχείρηση έναντι των προσώπων που υπέστησαν ζημίες και θα μπορούσαν να αξιώσουν αποζημίωση, συμπεριλαμβανομένης της πληρωμής αυτών των αποζημιώσεων, και για να την αντιπροσωπεύει ή, εφόσον απαιτείται, να φροντίζει για την αντιπροσώπευσή της ενώπιον των δικαστηρίων και των αρχών αυτού του κράτους μέλους σχετικά με τις αποζημιώσεις αυτές» (άρθρο 152).

[41] Κατά την αιτιολογική σκέψη 11 της οδηγίας Φερεγγυότητα ΙΙ, με αυτήν επιδιώκεται «η αναγκαία και επαρκής εναρμόνιση για την αμοιβαία αναγνώριση των αδειών και των συστημάτων εποπτείας», ούτως ώστε να υφίσταται ενιαία άδεια με ισχύ σε όλη την Κοινότητα και η εποπτεία της επιχειρήσεως να πραγματοποιείται από το κράτος μέλος καταγωγής.

[42] Οι πληροφορίες αυτές περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, το είδος των προτεινόμενων εργασιών, τη διοικητική οργάνωση του υποκαταστήματος και το όνομα του προσώπου το οποίο, εντός του υποκαταστήματος, έχει την εξουσία να δεσμεύει την ασφαλιστική επιχείρηση έναντι τρίτων.

[43] Στις εποπτικές αρχές του κράτους υποδοχής και στην ίδια την επιχείρηση. Πιστοποιούν επίσης ότι η επιχείρηση καλύπτει τις κεφαλαιακές απαιτήσεις φερεγγυότητας και τις ελάχιστες κεφαλαιακές απαιτήσεις.

[44] Το άρθρο 148, παράγραφος 1, της οδηγίας Φερεγγυότητα ΙΙ ορίζει ότι οι εποπτικές αρχές του κράτους καταγωγής οφείλουν, στην περίπτωση αυτή, να γνωστοποιήσουν ορισμένες πληροφορίες στις αντίστοιχες αρχές του κράτους μέλους στο έδαφος του οποίου προτίθεται να δραστηριοποιηθεί η επιχείρηση.

78. Κατ' αυτόν τον τρόπο, τα πρόσωπα που εγείρουν αξιώσεις αποζημίωσης λόγω πραγματικών περιστατικών που συνδέονται με την ασφάλιση αστικής ευθύνης από την κυκλοφορία αυτοκινήτων οχημάτων και τα οποία έχουν συμβεί στο έδαφος του κράτους μέλους υποδοχής δεν περιέρχονται σε λιγότερο ευνοϊκή θέση λόγω του καθεστώτος στο οποίο έχει επιλέξει να υπαχθεί η ασφαλιστική επιχείρηση.

79. Συνεπώς, για τους συγκεκριμένους αυτούς σκοπούς, δεν έχει σημασία εάν η ασφαλιστική επιχείρηση δραστηριοποιείται υπό το καθεστώς παροχής υπηρεσιών ή μέσω εγκαταστάσεως (υποκαταστήματος ή εξομοιούμενης προς αυτό μόνιμης παρουσίας) στο κράτος μέλος υποδοχής στο οποίο συνέβη το ζημιογόνο γεγονός [45].

80. Η οδηγία Φερεγγυότητα ΙΙ δεν είναι ιδιαιτέρως σαφής όσον αφορά τη «μόνιμη παρουσία», ούτε ρυθμίζει λεπτομερώς το νομικό καθεστώς του αντιπροσώπου της ασφαλιστικής επιχειρήσεως [46], περιοριζόμενη να επισημάνει ότι ο τελευταίος οφείλει να διαθέτει επαρκείς εξουσίες για να αντιπροσωπεύει την επιχείρηση, είτε έναντι τρίτων που υπέστησαν ζημίες και αξιώνουν αποζημίωση είτε ενώπιον των δικαστηρίων και των λοιπών αρχών σχετικά με τις αποζημιώσεις αυτές.

81. Ωστόσο, εμμέσως, μέσω των άρθρων 145 (για τη μόνιμη παρουσία) και 152 (για τον αντιπρόσωπο), η οδηγία αυτή εισφέρει ορισμένα στοιχεία που συμβάλλουν σε μια αρχική οριοθέτηση των εννοιών αυτών:

– η μόνιμη παρουσία δεν πρέπει κατ' ανάγκην να λαμβάνει τη μορφή υποκαταστήματος. Μπορεί να εξομοιώνεται με αυτό, καθ' ο μέρος λαμβάνει χώρα μέσω γραφείου το οποίο διευθύνεται από το προσωπικό της κύριας επιχειρήσεως ή από ανεξάρτητο πρόσωπο, εντεταλμένο να ενεργεί μονίμως για την επιχείρηση όπως θα ενεργούσε ένα πρακτορείο. Και στις δύο περιπτώσεις, πρέπει να έχει την εξουσία να δεσμεύει την ασφαλιστική επιχείρηση έναντι τρίτων.

– Τα καθήκοντα του αντιπροσώπου δεν επιτρέπουν την άνευ ετέρου εξομοίωσή του με υποκατάστημα: σύμφωνα με το άρθρο 152, παράγραφος 3, της οδηγίας Φερεγγυότητα ΙΙ, «[ο] διορισμός του αντιπροσώπου δεν συνιστά καθ' εαυτόν άνοιγμα υποκαταστήματος για τον σκοπό του άρθρου 145» [47].

82. Στα στοιχεία αυτά προστίθενται όσα η νομολογία του Δικαστηρίου έχει αποσαφηνίσει στο πλαίσιο προδικαστικών παραπομπών. Θα τα εκθέσω λεπτομερώς ευθύς αμέσως, στον βαθμό που μου επιτρέπουν να σχηματίσω την πεποίθηση ότι οι έννοιες αυτές διαφέρουν από εκείνες του άρθρου 7, σημείο 5, του κανονισμού.

[45] Άρθρο 151 της οδηγίας Φερεγγυότητα ΙΙ. Βλ. απόφαση Corporis (σκέψη 35).

[46] Πρβλ. απόφαση Corporis (σκέψη 37): «η διάταξη αυτή [άρθρο 152, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας Φερεγγυότητα ΙΙ] δεν διευκρινίζει την ακριβή έκταση των εξουσιών που ανατίθενται προς τούτο στον αντιπρόσωπο της ασφαλιστικής επιχείρησης».

[47] Κατά το άρθρο 152, παράγραφος 2, «[τ]ο κράτος μέλος υποδοχής δεν απαιτεί από τον αντιπρόσωπο να αναλαμβάνει για λογαριασμό της επιχείρησης […], η οποία τον διόρισε, δραστηριότητες άλλες, πέραν από εκείνες που προβλέπονται στην παράγραφο 1».

2. Η σχέση του υποκαταστήματος ή της εξομοιούμενης προς αυτό μόνιμης παρουσίας και του αντιπροσώπου με το άρθρο 7, σημείο 5, του κανονισμού.

α) Η «μόνιμη παρουσία» ως «υποκατάστημα, πρακτορείο ή άλλη εγκατάσταση»

83. Για τους σκοπούς του άρθρου 7, σημείο 5, του κανονισμού, ως υποκατάστημα, πρακτορείο ή άλλη εγκατάσταση νοείται το επιχειρησιακό κέντρο το οποίο έχει διευθυντικό όργανο και είναι υλικώς εξοπλισμένο ώστε να μπορεί να διαπραγματεύεται υποθέσεις με τρίτους, δεσμεύοντας την κύρια επιχείρηση, και εκδηλώνεται με διαρκή τρόπο προς τα έξω ως προέκταση της εν λόγω επιχειρήσεως.

84. Είναι ενδεχομένως πιο ευχερές να αποδειχθεί ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις αυτές εάν η ασφαλιστική επιχείρηση, προκειμένου να επεκτείνει τη δραστηριότητά της σε κράτη μέλη διαφορετικά από το κράτος καταγωγής, δραστηριοποιείται, μετά την ολοκλήρωση των προβλεπόμενων διαδικασιών, υπό το καθεστώς της ελευθερίας εγκαταστάσεως και δημιουργεί υποκατάστημα ή εξομοιούμενη προς αυτό μόνιμη παρουσία, κατά την έννοια του άρθρου 145 της οδηγίας Φερεγγυότητα ΙΙ.

85. Όταν στις ενέργειες από τις οποίες ανακύπτει ένδικη διαδικασία κατά ασφαλιστικής επιχειρήσεως με έδρα σε κράτος μέλος έχει εμπλακεί, εξ ονόματος και για λογαριασμό της, *υποκατάστημα* εγκατεστημένο σε άλλο κράτος, το οποίο πληροί τις απαιτήσεις του άρθρου 145 της οδηγίας Φερεγγυότητα ΙΙ, κανονικά θα υφίσταται επίσης, εν τοις πράγμασι, «υποκατάστημα», «πρακτορείο» ή «εγκατάσταση» σύμφωνα με το άρθρο 7, σημείο 5, του κανονισμού [48].

86. Το αυτό θα ισχύει, λαμβανομένου υπόψη του περιεχομένου του άρθρου 145 της οδηγίας Φερεγγυότητα ΙΙ, και στην περίπτωση που η ασφαλιστική επιχείρηση επιλέξει, ως τρόπο για την άσκηση της ελευθερίας της εγκαταστάσεως, να έχει *μόνιμη παρουσία* με χαρακτηριστικά που την εξομοιώνουν με υποκατάστημα [49].

87. Εάν η μόνιμη αυτή παρουσία ασκείται «μέσω απλού γραφείου το οποίο διευθύνεται από το προσωπικό της ίδιας της επιχείρησης, ή από ανεξάρτητο πρόσωπο, εντεταλμένο να ενεργεί μονίμως για την επιχείρηση όπως θα ενεργούσε ένα πρακτορείο» (άρθρο 145, παράγραφος 1, της οδηγίας Φερεγγυότητα ΙΙ), μπορεί, χωρίς ιδιαίτερες δυσχέρειες, να θεωρηθεί ότι αυτή πληροί, ταυτοχρόνως, την προϋπόθεση του άρθρου 7, σημείο 5, του κανονισμού:

– κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου σχετικά με τη «μόνιμη παρουσία» στο πλαίσιο της ελευθερίας εγκαταστάσεως, όπως αυτή αναγνωρίζεται από το άρθρο 43 ΣΛΕΕ, η διαπίστωση της υπάρξεως μόνιμης παρουσίας πρέπει «να στηρίζεται σε αντικειμενικά και εξακριβώσιμα

[48] Στην υπό κρίση υπόθεση δεν έχει τεθεί ζήτημα αυτόματης ισοδυναμίας μεταξύ των εννοιών «υποκατάστημα» του άρθρου 7, σημείο 5, του κανονισμού και της οδηγίας Φερεγγυότητα ΙΙ. Αν και εκ πρώτης όψεως φαίνεται να συνάγεται καταφατική απάντηση, οφείλω να υπενθυμίσω ότι ο όρος «υποκατάστημα» χρησιμοποιείται με διαφορετικές έννοιες στην οδηγία αυτή: υπό γενική έννοια στο σημείο 11 του άρθρου 13, το οποίο φέρει τον τίτλο «Ορισμοί»· υπό άλλη έννοια, έχουσα ειδικό χαρακτήρα, για τους σκοπούς του κεφαλαίου IX του τίτλου Ι, στο άρθρο 162, παράγραφος 2· και υπό άλλη έννοια, για τους σκοπούς του κεφαλαίου IV, στο άρθρο 268, παράγραφος 1, στοιχείο β΄. Η ανάλυση περί του εάν όλες οι ανωτέρω έννοιες πληρούν, εξ ορισμού, τις απαιτήσεις του κανονισμού βαίνει πέραν του αντικειμένου των παρουσών προτάσεων.

[49] Η εξομοίωση μεταξύ υποκαταστήματος και μόνιμης παρουσίας ανατρέχει στην απόφαση της 4ης Δεκεμβρίου 1986, Επιτροπή κατά Γερμανίας (205/84, EU:C:1986:463). Μεταγενέστερα κατοχυρώθηκε νομοθετικώς, μέσω του άρθρου 3 της οδηγίας 88/357/ΕΟΚ, δεύτερης οδηγίας του Συμβουλίου, της 22ας Ιουνίου 1988, για τον συντονισμό των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων σχετικά με την πρωτασφάλιση, εκτός της ασφάλειας ζωής, και τη θέσπιση των διατάξεων που σκοπό έχουν να διευκολύνουν την πραγματική άσκηση της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών καθώς και για την τροποποίηση της οδηγίας 73/239/ΕΟΚ (ΕΕ 1988, L 172, σ. 1).

από τρίτους στοιχεία, σχετικά, ιδίως, με τον βαθμό της επιτόπιας υποδομής σε κτίρια, σε προσωπικό και σε εξοπλισμό» [50].

– Το άρθρο 145, παράγραφος 2, της οδηγίας Φερεγγυότητα ΙΙ απαιτεί, προκειμένου η ασφαλιστική επιχείρηση να εγκατασταθεί σε άλλο κράτος μέλος, να γνωστοποιήσει στις εποπτικές αρχές του κράτους καταγωγής το όνομα του προσώπου εντός του υποκαταστήματος ή της μόνιμης παρουσίας το οποίο έχει την εξουσία να τη δεσμεύει έναντι τρίτων.

88. Ανοικτό παραμένει το ζήτημα εάν, για τον χαρακτηρισμό της ως «εγκαταστάσεως» κατά την έννοια της οδηγίας Φερεγγυότητα ΙΙ, η μόνιμη παρουσία πρέπει να αποδείξει ότι πληροί και άλλες προϋποθέσεις: συγκεκριμένα, εάν πρέπει να υπόκειται στη διεύθυνση και τον έλεγχο της ασφαλιστικής επιχειρήσεως και εάν οφείλει να ασκεί τη δραστηριότητά της κατ' αποκλειστική ή κύρια σύνδεση με την τελευταία [51].

89. Καθ' ο μέρος ενδιαφέρει εν προκειμένω, φρονώ ότι παρέλκει η εξέταση του εν λόγω ζητήματος: τα δύο αυτά στοιχεία δεν είναι κρίσιμα για την εφαρμογή του άρθρου 7, σημείο 5, του κανονισμού.

90. Αντιθέτως, αποφασιστικής σημασίας είναι το εάν η εξομοιούμενη με υποκατάστημα μόνιμη παρουσία διαθέτει τα μέσα (διευθυντικό όργανο, κτίρια, προσωπικό, εξοπλισμό) που απαιτούνται για την άσκηση δραστηριότητας και έχει παρέμβει στην έννομη σχέση στην οποία ανάγεται η διαφορά, υπό τους όρους που απορρέουν από την προμνημονευθείσα νομολογία του Δικαστηρίου [52].

91. Όπως υπενθύμισα, η νομολογία αυτή υπογραμμίζει ότι η εγγύτητα μεταξύ της διαφοράς και του δικαστηρίου που καλείται να την εκδικάσει εκτιμάται όχι μόνο βάσει των εννόμων σχέσεων που υφίστανται μεταξύ οντοτήτων εγκατεστημένων σε διαφορετικά κράτη μέλη, αλλά και σε συνάρτηση με τον τρόπο με τον οποίον οι οντότητες αυτές συμπεριφέρονται στις συναλλαγές και εμφανίζονται έναντι των τρίτων στις εμπορικές σχέσεις τους.

92. Επομένως, ο συνδυασμός των παραγόντων αυτών σε συγκεκριμένη υπόθεση (και όχι η ένταση του ελέγχου που ασκεί η ασφαλιστική επιχείρηση επί των εγκατεστημένων στο κράτος υποδοχής οντοτήτων ή ο βαθμός αποκλειστικής συνδέσεως των οντοτήτων αυτών με την ασφαλιστική επιχείρηση) θα επιτρέψει να καθοριστεί εάν υφίσταται στενός σύνδεσμος μεταξύ συγκεκριμένης διαφοράς και του δικαστηρίου που καλείται να την επιλύσει.

[50] Απόφαση της 26ης Οκτωβρίου 2010, Schmelz (C-97/09, EU:C:2010:632, σκέψη 38).

[51] Η Επιτροπή, με την ερμηνευτική ανακοίνωσή της σχετικά με την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών και το γενικό συμφέρον στον ασφαλιστικό τομέα (ΕΕ 2000, C 43, σ. 5), δέχεται ότι πρέπει να πληρούνται αμφότερες οι προϋποθέσεις αυτές (σ. 9 έως 12).

[52] Σημεία 38 έως 52 των παρουσών προτάσεων.

β) Ο «αντιπρόσωπος» κατά τα άρθρα 151 και 152 της οδηγίας Φερεγγυότητα ΙΙ

93. Όταν μια ασφαλιστική επιχείρηση επεκτείνει την επαγγελματική δραστηριότητά της σε άλλο κράτος μέλος, κατ' ενάσκηση της ελευθερίας παροχής υπηρεσιών, ενδέχεται [53] να απουσιάζουν οι εξωτερικές ενδείξεις που επιτρέπουν να αναγνωριστεί η ύπαρξη υποκαταστήματος, πρακτορείου ή άλλης εγκαταστάσεως, για τους σκοπούς του άρθρου 7, σημείο 5, του κανονισμού.

94. Στον ειδικό τομέα της ασφαλίσεως αστικής ευθύνης από την κυκλοφορία αυτοκινήτων οχημάτων, είναι δύσκολο ο αντιπρόσωπος τον οποίον η ασφαλιστική επιχείρηση οφείλει να διορίσει στο κράτος υποδοχής να προκαλέσει διαφορά «σχετικ[ή] με την εκμετάλλευση υποκαταστήματος, πρακτορείου ή κάθε άλλης εγκατάστασης», κατά την έννοια του άρθρου 7, σημείο 5, του κανονισμού, εάν η δραστηριότητά του περιορίζεται στα καθήκοντα που απαριθμεί το άρθρο 152 της οδηγίας Φερεγγυότητα ΙΙ.

95. Το άρθρο 152, παράγραφος 4, της οδηγίας Φερεγγυότητα ΙΙ επιτρέπει στα κράτη μέλη [54] να αναθέσουν σε έναν και τον αυτόν αντιπρόσωπο τόσο τα καθήκοντα διακανονισμού ζημιών του ιδίου αυτού άρθρου όσο και τα καθήκοντα του άρθρου 21 της οδηγίας 2009/103/ΕΚ [55]. Αναγνωρίζει, κατ' αυτόν τον τρόπο, εμμέσως, την αντιστοιχία μεταξύ των καθηκόντων των δύο κατηγοριών αντιπροσώπων, όπως έχει επίσης επιβεβαιώσει το Δικαστήριο [56].

96. Η εξομοίωση των δύο αυτών κατηγοριών αντιπροσώπων σημαίνει ότι, κατά κανόνα, ο αντιπρόσωπος του άρθρου 152 της οδηγίας Φερεγγυότητα ΙΙ περιορίζεται στη λήψη και διαβίβαση πληροφοριών προς διευκόλυνση του διακανονισμού ζημιών, καθώς και στην καταβολή της αποζημιώσεως που έχει αποφασίσει η ασφαλιστική επιχείρηση [57]. Επιπλέον, ο ρόλος του στις ενέργειες αυτές είναι καθαρά παθητικός.

97. Όσον αφορά τον αντιπρόσωπο του άρθρου 4 της οδηγίας 2000/26 (το οποίο αντιστοιχεί στο άρθρο 21 της οδηγίας 2009/103), το Δικαστήριο έκρινε ότι οι εξουσίες του είναι αυτές της απλής διαμεσολαβήσεως: οι προσφορές αποζημιώσεως προέρχονται αποκλειστικώς από την ασφαλιστική επιχείρηση [58].

98. Η διάκριση αυτή καθηκόντων είναι συνεπής με το άρθρο 21, παράγραφος 6, της οδηγίας 2009/103, κατά το οποίο ο υπεύθυνος για τον διακανονισμό ζημιών αντιπρόσωπος «δεν θεωρείται εγκατάσταση […] κατά την έννοια του κανονισμού (ΕΚ) 44/2001».

[53] Δεδομένου ότι η άσκηση της ελευθερίας αυτής δεν αποκλείει το να διαθέτουν οι πάροχοι υπηρεσιών κάποιου είδους σταθερή υποδομή στο κράτος προορισμού (απόφαση της 30ής Νοεμβρίου 1995, Gebhard, C-55/94, EU:C:1995:411), δεν αποκλείω το ενδεχόμενο ορισμένος φορέας να έχει την εμφάνιση που απαιτείται για την εφαρμογή της επίμαχης διατάξεως. Σε μια τέτοια περίπτωση, ο τρίτος θα μπορεί να εναγάγει την ασφαλιστική επιχείρηση ενώπιον του δικαστηρίου του τόπου στον οποίο βρίσκεται η εν λόγω υποδομή, σε διαφορές συνδεόμενες με δραστηριότητες σχετικές με την εκμετάλλευση της τελευταίας.

[54] Για την περίπτωση που η ίδια η επιχείρηση δεν έχει ορίσει αντιπρόσωπο.

[55] Οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Σεπτεμβρίου 2009, σχετικά με την ασφάλιση της αστικής ευθύνης που προκύπτει από την κυκλοφορία αυτοκινήτων οχημάτων και τον έλεγχο της υποχρεώσεως προς ασφάλιση της ευθύνης αυτής (ΕΕ 2009, L 263, σ. 11). Το άρθρο 152 της οδηγίας Φερεγγυότητα ΙΙ εξακολουθεί να παραπέμπει στο άρθρο 4 της οδηγίας 2000/26/ΕΚ, το οποίο επαναλαμβάνεται, πλέον, με την εξαίρεση της παραγράφου 7, στο άρθρο 21 της οδηγίας 2009/103.

[56] Αποφάσεις της 10ης Οκτωβρίου 2013, Spedition Welter (C-306/12, EU:C:2013:650, σκέψεις 21 και 23), και της 15ης Δεκεμβρίου 2016, Vieira de Azevedo κ.λπ. (C-558/15, EU:C:2016:957, σκέψη 33), όσον αφορά τον αντιπρόσωπο του άρθρου 21 της οδηγίας 2009/103 (τότε άρθρου 4 της οδηγίας 2000/26), και απόφαση Corporis, όσον αφορά τον αντιπρόσωπο του άρθρου 152 της οδηγίας Φερεγγυότητα ΙΙ.

[57] Όπερ περιλαμβάνει τη νομιμοποίηση για την παραλαβή εισαγωγικού της δίκης εγγράφου κατά της εγκατεστημένης σε άλλο κράτος μέλος ασφαλιστικής επιχειρήσεως, με αντικείμενο αποζημίωση για τροχαίο ατύχημα, όπως διαπιστώνεται με την απόφαση Corporis.

[58] Απόφαση της 15ης Δεκεμβρίου 2016, Vieira de Azevedo κ.λπ. (C-558/15, EU:C:2016:957, σκέψεις 25 και 26).

99. Υπενθυμίζω ότι ο διορισμός του κατά το άρθρο 152 της οδηγίας Φερεγγυότητα ΙΙ αντιπροσώπου, ο οποίος επιβάλλεται «[γ]ια τους σκοπούς που αναφέρονται στο άρθρο 151», απορρέει από την υποχρέωση της ασφαλιστικής επιχειρήσεως, για την εκπλήρωση της οποίας μεριμνά το κράτος μέλος υποδοχής, να αντιμετωπίζει ισότιμα όσους εγείρουν αξιώσεις. Οι τελευταίοι δεν πρέπει να περιέρχονται σε λιγότερο ευνοϊκή θέση λόγω του γεγονότος ότι η επιχείρηση αυτή καλύπτει κινδύνους υπό το καθεστώς παροχής υπηρεσιών και όχι μέσω εγκαταστάσεως.

100. Ωστόσο, η ίση μεταχείριση δεν φτάνει έως του σημείου να επιβάλλει ερμηνεία του άρθρου 7, σημείο 5, του κανονισμού κατά τρόπον ώστε να παρέχεται αυτομάτως η δυνατότητα εναγωγής της ασφαλιστικής επιχειρήσεως σε κράτος μέλος στο οποίο δεν είναι εγκατεστημένη απλώς και μόνο διότι διαθέτει εκεί αντιπρόσωπο για τον διακανονισμό ζημιών.

101. In abstracto, συνεπώς, δεν υφίσταται επαρκές έρεισμα ώστε η εφαρμογή του άρθρου 7, σημείο 5, του κανονισμού να συνδεθεί με τον αντιπρόσωπο που έχει οριστεί σύμφωνα με το άρθρο 152 της οδηγίας Φερεγγυότητα ΙΙ, ο οποίος περιορίζεται στην εκτέλεση των κατά το άρθρο αυτό καθηκόντων σε σχέση με ζητήματα που ανακύπτουν στο πλαίσιο της ασφαλίσεως της αστικής ευθύνης από την κυκλοφορία αυτοκινήτων οχημάτων.

102. Όταν η ασφαλιστική επιχείρηση διαθέτει μόνο αντιπρόσωπο, ο οποίος ασκεί στο κράτος υποδοχής τα καθήκοντα του άρθρου 152 της οδηγίας Φερεγγυότητα ΙΙ, θα πρέπει, προκειμένου να τύχει εφαρμογής το άρθρο 7, σημείο 5, του κανονισμού, να συντρέχουν άλλοι λόγοι που επιτρέπουν την απονομή διεθνούς δικαιοδοσίας σε δικαστήρια διαφορετικά από αυτά του τόπου κατοικίας του εναγομένου [59].

103. Αυτό θα συμβεί εάν ο αντιπρόσωπος πληροί τις απαιτήσεις που επιτρέπουν τον χαρακτηρισμό του ως υποκαταστήματος, πρακτορείου ή άλλης εγκαταστάσεως της ασφαλιστικής επιχειρήσεως και έχει λάβει ενεργά μέρος στη δραστηριότητα που έδωσε λαβή για την άσκηση της αγωγής του τρίτου κατά της ασφαλιστικής επιχειρήσεως.

104. Κατά τα λοιπά, δεν μπορεί να αποκλειστεί το ενδεχόμενο η άσκηση, υπό το καθεστώς παροχής υπηρεσιών, ασφαλιστικής δραστηριότητας εκτός του κράτους καταγωγής να δώσει λαβή για την έγερση αγωγών κατά της ασφαλιστικής επιχειρήσεως οι οποίες, λογικά (από απόψεως διεθνούς δικαιοδοσίας), θα πρέπει να μπορούν να εκδικαστούν σε κράτος διαφορετικό από αυτό της έδρας της ασφαλιστικής επιχειρήσεως.

105. Μολονότι η ισορροπία μεταξύ των δικαιωμάτων του καθενός από τους διαδίκους και της ορθής απονομής της δικαιοσύνης αντανακλάται, κατά κύριο λόγο, στον κανόνα της υπαγωγής του εναγομένου στη δικαιοδοσία των δικαστηρίων του τόπου κατοικίας του, ο κανονισμός παρέχει στον ενάγοντα εναλλακτικές επιλογές, όπως είναι η δυνατότητα να ασκήσει την αγωγή του στον τόπο στον οποίον έλαβαν χώρα τα πραγματικά περιστατικά [60].

106. Ο κανονισμός προστατεύει, επιπλέον, τον ενάγοντα που είναι το «ασθενές μέρος» στην ασφαλιστική σχέση μέσω ειδικών κανόνων διεθνούς δικαιοδοσίας (αυτών του τμήματος 3 του κεφαλαίου ΙΙ), οι οποίοι δεν συνδέονται με το είδος παρουσίας της ασφαλιστικής επιχειρήσεως σε ορισμένο έδαφος. Η ίδια μεταχείριση επιφυλάσσεται στον ζημιωθέντα, ο οποίος έχει δικαίωμα ασκήσεως ευθείας αγωγής.

[59] Βλ. αιτιολογική σκέψη 16 του κανονισμού.

[60] Σε περίπτωση αξιώσεως αποζημιώσεως όπως η επίμαχη, η οποία είναι εξωσυμβατικής φύσεως.

γ) Εφαρμογή στην υπό κρίση υπόθεση

107. Η Gefion υποστηρίζει ότι ασκεί τη δραστηριότητά της στην Πολωνία ως έκφραση της ελευθερίας παροχής υπηρεσιών, με την έγκριση των εποπτικών αρχών των κρατών καταγωγής και υποδοχής.

108. Ωστόσο, από τις παρατηρήσεις της Επιτροπής συνάγεται ότι η δραστηριότητα της Crawford Polska εμπίπτει, στην πραγματικότητα, στην ελευθερία εγκαταστάσεως. Το αιτούν δικαστήριο φαίνεται να υιοθετεί (εμμέσως) την ίδια άποψη.

109. Όπως επιχείρησα να εξηγήσω, στο πλαίσιο του άρθρου 7, σημείο 5, του κανονισμού, η βάση επί της οποίας μια ασφαλιστική επιχείρηση αναπτύσσει τη δραστηριότητά της σε κράτος μέλος μπορεί να καταδεικνύει τόσο ότι συντρέχουν πράγματι οι προϋποθέσεις που απαιτεί το εν λόγω άρθρο (πράγμα που θα είναι το συνήθως συμβαίνον στην περίπτωση που η επιχείρηση δραστηριοποιείται υπό το καθεστώς της ελευθερίας εγκαταστάσεως) όσο και το αντίθετο (όπερ θα συμβαίνει, γενικώς, όταν η επιχείρηση αυτή δραστηριοποιείται υπό το καθεστώς της ελευθερίας παροχής υπηρεσιών).

110. Η βάση αυτή επιμένω ότι δεν προδικάζει, προς τη μία ή την άλλη κατεύθυνση, την εφαρμογή του άρθρου 7, σημείο 5, του κανονισμού, η οποία πρέπει να κριθεί υπό το πρίσμα των κριτηρίων ερμηνείας της διατάξεως αυτής που απορρέουν από τη νομολογία του Δικαστηρίου.

111. Σύμφωνα με τα κριτήρια αυτά, η δραστηριότητα της Gefion στην Πολωνία, η οποία ασκείται μέσω της εταιρίας Crawford Polska, μπορεί, κατά τα ανωτέρω εκτεθέντα, να θεμελιώσει διεθνή δικαιοδοσία των πολωνικών δικαστηρίων, καθόσον πρόκειται για αγωγή η οποία έχει ασκηθεί από τρίτους κατά της Gefion συνεπεία αποφάσεως της Crawford Polska η οποία δεσμεύει την Gefion.

112. Ως εκ τούτου, το κατά πόσον η Gefion ενήργησε δυνάμει των άρθρων 147 επ. της οδηγίας Φερεγγυότητα ΙΙ δεν ασκεί επιρροή.

V. Πρόταση

113. Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, προτείνω στο Δικαστήριο να απαντήσει στο δεύτερο προδικαστικό ερώτημα του Sąd Rejonowy w Białymstoku (πρωτοδικείου Białystok, Πολωνία) ως εξής:

«Το άρθρο 7, σημείο 5, του κανονισμού (ΕΕ) 1215/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Δεκεμβρίου 2012, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, έχει την έννοια ότι εμπορική εταιρία εγκατεστημένη σε κράτος μέλος, η οποία δραστηριοποιείται στο πλαίσιο συμβάσεως που έχει συνάψει με εδρεύουσα σε άλλο κράτος μέλος ασφαλιστική επιχείρηση, μπορεί να χαρακτηριστεί ως "υποκατάστημα, πρακτορείο ή άλλη εγκατάσταση" της εν λόγω ασφαλιστικής επιχείρησης εάν, σωρευτικά:

– δραστηριοποιείται σε κράτος μέλος και διακανονίζει υλικές ζημίες στο πλαίσιο ασφαλίσεως αστικής ευθύνης από την κυκλοφορία αυτοκινήτων οχημάτων, τους κινδύνους της οποίας καλύπτει η ασφαλιστική επιχείρηση·

– παρουσιάζεται προς τα έξω ως προέκταση της ασφαλιστικής επιχειρήσεως· και

– διαθέτει διευθυντικό όργανο και υλικό εξοπλισμό ώστε να μπορεί να διαπραγματεύεται υποθέσεις με τρίτους, κατά τέτοιον τρόπο ώστε οι τελευταίοι, καίτοι γνωρίζουν ότι η ενδεχόμενη έννομη σχέση θα συναφθεί με την ασφαλιστική επιχείρηση, δεν χρειάζεται να απευθυνθούν άμεσα σε αυτή.»